

Franz Födermayr piše **O konceptu komparativno-sistematske muzikologije**. Tabelačno i deskriptivno objašnjava komponente i sustav za koji se zalaže. Zadatak komparativno-sistematske muzikologije bio bi, prema Födermayru, proučavanje cjelokupnog fenomena glazbe. Muzikologija je komparativna dok pokazuje tipičnost i širinu pojava pojedinih konstitutivnih elemenata glazbe kroz prostor i vrijeme [GRAF], a sistematska je s obzirom na usmjerenost na poredak empirijskog sveukupnog stanja prema predmetnim načelima [WIORA], odnosno kad traži izvjesnu pravilnost[i] i po mogućnosti zakonitost[i] [Elschek], iz čega slijedi da glazbu smatra predmetom izučavanja ne samo društvenih nego i prirodnih znanosti. Svjestan nužnosti interdisciplinarnog rada, Födermayr naglašava značenje sveobuhvatne naobrazbe u svrhu stvaranja stava prema problemu i kao nuždan komunikacijski temelj. U istom referatu on demonstrira upotrebu odgovarajuće metode u vezi s neobičnim načinom pjevanja, u prvom redu tibetanskih monaha. Temeljito razrađen sadržaj popraćen je bilješkama uz citate, koji upućuju na literaturu o toj zanimljivoj problematici.

Devet od dvanaest referata s balkanološkog savjetovanja djela su jugoslavenskih znanstvenika. Vitomir Belaj se u referatu pod nazivom **Neke životinjske maske zapadnog Balkana** zadržava u prvom redu na području Jugoslavije. Autor prati linije rasprostranjenosti maski koje prikazuju pojedine životinje i čini usporedbe ne zazirući od geografskih udaljenosti [tako npr. kozja maska postoji u Sloveniji i Rumunjskoj]. Tekstovni dio dopunjen je trima kartama.

Naslijeđe prošlosti u suvremenoj narodnoj kulturi jugoistočne Evrope naslov je referata Milovana Gavazzija. Kriteriji prema kojima je moguće ocijeniti naslijeđe prošlosti jesu: kvantiteta unutar raznih kulturnih grana, stanje sačuvanosti, porijeklo i starost kulturnih elemenata te stupanj prilagodivosti novim odnosima i životnim oblicima. Autor navodi velik broj razno-

likih primjera koji svjedoče o antičkim, tursko-orijentalnim, zapadnoevropskim i suvremenim utjecajima [tu je posebno dojmljiv opis pastira koji u jednoj ruci drži štap, a u drugoj tranzistor umjesto tradicijske svirale].

Vinko Žganec piše o glagoljaškom pjevanju kao vrijednom kulturnopovijesnom naslijeđu Hrvata. Iznosi podatke o lokalitetima i opsegu prikupljene terenske građe, koja obuhvaća svečane mise, mise za mrtve, večernje pobožnosti, obrede u Velikom tjednu, prigodna pjevanja uz pogrebe, blagdane i ine svečane zgode, te razgovore s pjevačima i svećenicima. Unikatna građa, pohranjena u zagrebačkom Staroslavenskom institutu čeka na znanstvenu obradu. U Žgančevu referatu sadržana su i sustavno iznesena obilježja glagoljaškog pjevanja.

Ljubljanski muzikolog Dragotin Cvetko piše o narodnoj tematici u novijoj slovenskoj glazbi do šezdesetih godina dvadesetog stoljeća. Započinje dvadesetim godinama, kad se pod utjecajem zapadnoevropskih ideoloških pokreta pojavljuje pitanje nacionalnog i internacionalnog u slovenskoj umjetničkoj glazbi. U zaokruženom pregledu obuhvaća skladatelje i njihov odnos prema narodnoj motivici, od Slavka Osterca, koji je načelno ne prihvaća do Vinka Globokara, koji se služi novim kompozicijskim tehnikama i simfonijski orkestar nadopunjuje narodnim glazbalima [gusle, dvojnice, tarabuka, tapan].

Cvetko Rihtman [Sarajevo] piše o dječjim pjesmama u narodnoj tradiciji Bosne i Hercegovine, a pod tim nazivom razumijeva pjesme koje stariji pjevaju djeci i prve pjesme koje djeca uče pjevati. U skupini uspavanki zanimljivi su relativno novi muslimanski napjevi stranog porijekla tzv. ilahije. U usporedbi seoskih i gradskih uspavanki opažaju se razlike u pogledu pjevačke tehnike i tonskih odnosa, a zanimljiva je i komparacija seoskog i gradskog teksta iste uspavanke. Etnomuzikološki karakter referata naglašavaju i priložene transkripcije napjeva.

Karakterološki i kulturnopovijesni profil crnogorske kratke priče daje u svojem referatu Radosav Medenica iz Beograda. Tekst je obogaćen prevedenim citatima koji ilustriraju iznesene značajke. Pojedinaac je u njima prikazan kao dio zajednice, žena kao majka, supruga i junakinja, što je u neposrednoj vezi s tematikom. Medenica navodi neke sakupljače i zbirke, a posebnu pažnju posvećuje M. Pavićeviću koji je do II. svjetskog rata izdao više od trideset svezaka pod nazivom **Crnogorci u narodnim pričama i anegdota**. Klasičnom kratke priče naziva M. Miljanova, dok se među novim sakupljačima i autorima ističe S. Šobajić.

Oživljavanje starih narodnih plesova u Jugoslaviji tema je referata Olivera Mladenović [Beograd]. Plesovi nisu samo nasljeđe prošlosti, već i odraz suvremene kreativne snage. Autoricu zanimaju pitanja: staro-novo, broj plesova s obzirom na etnokoreografsku pripadnost, život plesa glede obnavljanja i poprimanja lokalne koreografske tradicije i dr. Posebnu pozornost posvećuje partizanskim plesovima - Crnogorskom i naročito Kozaračkom kolu.

Tri referata s temama iz albanske narodne kulture pokazatelj su nesumnjiva zanimanja naših austrijskih susjeda za to relativno slabo istraženo područje. **Orijentalni utjecaj na albanske narodne pripovijetke** naziv je referata Hasana Kaleshija iz Prištine. Autor na više mjesta naglašava spomenutu nedovoljnu istraženost, što dovodi u vezu s nužnim poznavanjem u prvom redu turske, ali i arapske i perzijske narodne književnosti, te Kur'ana. Orijentalni je utjecaj vrlo izrazit, posebno u legendama. Značenje se pridaje magičnim predmetima. Korisne su Kaleshijeve sugestije što bi trebalo istraživati.

Shefqet Pllana iz Prištine piše o narodnom pjevanju Albanaca na Kosovu. Autora ponajprije zanima tematika tekstova pjesama. Prevladavaju pjesme uz razne poslove, a i ljubavne su bogato zastupljene. Naročito su epske pjesme

živa folklorna pojava. Odlomak o glazbalima i načinima širenja pjesama prethodi prilogu od dvanaest transkripcija napjeva.

Martin Camaj iz Lenggriesa [SR Njemačka] predstavlja se referatom **O sadašnjem stanju narodnog pjesništva u Albaniji**, koji se temelji na situaciju u SR Albaniji. Najvažniji tipovi pjesama su obredne, obiteljske, legende, junačke i epovi, te povijesne, a u referatu su predočene primjerima. Sakupljaju ih za potrebe Zavoda za folklor pri državnom Sveučilištu u Tirani. U dosta slučajeva umjetničko je pjesništvo snažno nadahnuo narodnim.

Dva referata podastri su autori iz Bugarske. Hristo Vakarelski zanima se za utjecaj nasljeđa u načinu života islamiziranih Bugara u Rodopima. Nakon povijesnog uvoda prelazi na jezične značajke [arhaizmi, starobugarski], čemu slijedi usporedba s kršćanima, s kojima prijateljski koegzistiraju. Neka se mjesta čak zovu prema kršćanskim svecima, a u muslimanskim kućama moguće je naći križeve i ikone. U "referatu su opisani i neki običaji i obredi u pojedinim selima.

Raina Kacarova, također iz Sofije, piše o derviškim karnevalskim igrama u selu Lesičevo, kotar Pazardžik. Naziv "derviš" nema, prema Kacarovoj, nikakve veze s muslimanskim isposnikom kojeg obično razumijevamo pod tim pojmom. Maskirani u jareće kože i unikatne maske, deset do trideset lesičevskih derviša provodi u igrama čitav dan. Kravlja zvona njihovi su značajni rekviziti. Čitav tekst sugerira usporedbu sa zvončarima u Hrvatskom primorju [op. S. P.].

SVANIBOR PETTAN